

כל הגמ' פרק שלישי גיטין

כו.

עין משפט
נר מצוה

יד א מ"י פ"ג מהל'
גירושין הלכה ז סמנ
עשין ז:
ב [וטו"ש מו"מ כ"י מג
ספיק א וסמנ מד ספ"י
ז:
מו ג מ"י ע"ג טו"ש"ע
ח"מ סמנ מ"מ ספיק
ז:
מו ד ה מ"י פ"ג מהל'
גירושין הלכה ז סמנ
ז:
ש:

תורה אור השלם

1. כי יקח איש אשה
ובקלה וקנה אם לא
תמצא חן בעיניו כי קצא
בה ערות דבר וכתב לה
ספר פרידתו ונתן בידה
ושלחה מביתו:
דברים כד א

פסקי ר"ד

מתני' הכותב תופסי גיטין
צריך שיניח מקום האיש
ומקום האשה ומקום הזמן
שטרי מלוה צריך שיניח
מקום המלוה ומקום הלוה
ומקום הזמן ומקום המעות
שטרי מקח צריך שיניח
מקום הלוקח ומקום
המוכר ומקום המעות
ומקום השדה ומקום הזמן
ומקום התקנה ר' יהודה
פוסל בכולן ור' אלעזר
מכשיר בכולן חוץ מגיטי
נשים שנאמר וכתב לה
לשמה פי' אבל שם העיר
כותב ולא יועיל אותו הגט
אלא לביני ומה העיר
ולבנות אותה העיר וכן נמי
בשטרי הלוואה ובשטרי
מקח וממכר וסממא
דמילתא אין הסופר מוסיף
תופסין אלא לביני עירו
ואינו משים אל לבו שמא
יבא לירו מעיר אחרת:
אמר רב יהודה אמר
שמואל וצריך שיניח אף
מקום הרי את מותרת לכל
אדם ור"א הוא דאמר עירי
מסירה כרתו וביעאי כתיבה
לשמה: מאי מפני התקנה
מפני תקון סופרים ובדין
הוא דאפילו תופס נמי לא
לכתוב ומשום תקון סופר
שרו ליה רבנן ור' יהודה
פוסל בכולן גזר תופס אטו
גיטין ור"א מכשיר בכולן
חוץ מגיטי נשים תופס
אטו תורף גזר שאר
שטרות אטו גיטין לא
גזר: (תופס אטו תורף:

ח) נראה מה לדעת סובר
דעת רש"י דמתוך גס
בשטרות גזר אטו גיטין וע'
תופס ד"ה ר"ל.

לא רצה אינה מקודשת. דלא צעל אלא על תנאי ולא נתקיים וכי
רצה מיהא מקודשת ואע"ג דמשעת צעילה ספק רוצה ספק אינו
רוצה אמרינן הוצרך דמשעת צעילה הווי קידושין: טעמים למפרע.
שהרי לא הוצרכה התרומה מעולם: לנשיבוע. כשיצא לידי
כך ודאי טעלים שמה אצל אין
לחוש לכך דלא שכיח ליבוע:
ביתני' הכותב טופסי גיטין.
שסופר הוא ונוטל שכר ורוצה שיהו
מומנין לו פעמים אחרים צל לשוכרו
והוא טורד בשטרות אחרים: לריך
שיניח מקום האיש וכו'. שאם רוצה
תגר צייניהם לא יאמר הריני כותב
כל הגט ובגמרא¹ מפרש טעמא:
לריך שיניח מקום כו'. ואם שמע
שהיה אחד רודף אחר חצירו להלוותו
מנה לא יאמר הריני כותב מיד ואניח
מקום הזמן לצדו שלא יהא שטר
מוקדם אלא לריך שיניח מקום הלוה
והמלוה והמעות אע"ג דליכא למיחש
למידי גזירה שטרות אטו גיטין:
מפני הסקנה. בגמ' מפרש אהיכא
קאי: **פוסל ככולן.** ואפילו הניח
מקומות הללו וטעמא מפרש בגמ':
ר' אלעזר מכשיר ככולן. ובלבד
שיניח מקומות הללו: **חוץ מגיטי
נשים.** דגרינן צהן טופס אטו
תורף: **שנאמר וכסב לה.** בגמרא
פריך האי אתורף הוא דכתיב:
גמ' אף מקום הרי את מוסרם.
שגם זה עיקרו של גט: **עדי מסירה**
כריס. הלכך וכתב לה לאו אחתימה
קאי דחתימת עדים אינה אלא מדדרי
סופרים מפני תיקון העולם וכי
כתיב וכתב לה משמע אשיקא
כריתות קאי דהיינו כל הני דאמרינן:
ולריכא. לשמואל לאוקמי להני תלת
סתמי כר"א ולמימרא צבוליה והוא
ששייר מקום המורף אין כותבין על
המחובר (לעיל דף טא): והכל כשרין
לכתוב (לעיל כג): והכותב טופסי
גיטין כוליה אוקמיניה שמואל כר"א:
דקטני אין כוספין. והדר תנא כתבו
על המחובר כשר ומדקשיא רישא
לסיפא אוקמינא דהכי קאמר אין
כותבין טופס שמא יכתוב תורף כו':
אצל סיפא. הכל כשרין לכתוב דקתני

1. (עירובין לו: וש"י, ט)
2. (עירובין לו: וש"י, ט)
3. (עירובין לו: וש"י, ט)
4. (עירובין לו: וש"י, ט)
5. (עירובין לו: וש"י, ט)
6. (עירובין לו: וש"י, ט)
7. (עירובין לו: וש"י, ט)
8. (עירובין לו: וש"י, ט)
9. (עירובין לו: וש"י, ט)
10. (עירובין לו: וש"י, ט)

מוסף רש"י

שמואל יבקע הגזר. קודם
שפירש ממנו (עירובין כז)
והוצרך שלא היה עתה
לכא לרי' הפירשה ומה
טעמים למפרע (תולין יד)
דשאלמא כי מפרש לה
לאחר זמן איכא למימר
הך דמטא לשאל לחלק
כתיב שיהיה דמשיקא
במון הטר נמי דדיה
הוא משעת קריאת שם
וחולין שמה אצל כי
צקע הגזר ולא אצל כי
מדימה מניה מאי ית
בדימה איכא למימר, ה
אפילו לצדוק לאו לכל
תומה אחא (עירובין לו:)
לכשיבוע. ניחן דגמ',
כלומר דלא חשיבין לה
(סוכה כד) ובגמ' תולין יד)
עשין דגזר לאוסרו כלומר
דלא חשיבין לה, דלא
שמה, דאי צני מר לא
לומר (עירובין לו: וש"י)
יומא (לו: וכתוב טופסי
גיטין. שיהו מומנין לה,
טופס לשון טופס, מוליך
צנע' (בבא מציעא ג.) אף
מקום הרי את מותרת
לכל אדם. דהו עיקר
גיטין (שם).

מוסף תוספות

א. וא"ת השתא מסקינן
דלר"ש אית ליה בריהו.
מס' הכ"ש.
ב. משחשיבה אין
עירובי עירוב. תופס הכ"ש.
ג. ר"ל. תופס הכ"ש.
ד. משפטי דרבא, האי
אשרתא דרייני דכתביה
מקמי דליחזו סהדי
החתימות דייחור, פסולה.
ו. ה. רב. רש"י.
1. משום דשטרות
בגיטין לא מיהלפי כלל.
ר"ן. 2. דפסיל אפי'
טופס. רש"י. 3. ר'
אלעזר, דגמר לה לה
מאשה. מוס' הל"ש.
4. [ו]בעינן בהו לשמה.
ש"י. 5. [אלא] דר"א
אינו פוסל אלא בגיטי
נשים לבד. רש"י.
6. (ו) בחוקין. מוס'
הל"ש. 7. א. הקדמונים.
מוס' הל"ש. 8. ר' שאן
כתוב בהם]. רש"י.
9. שעומקין במקום
ה"ה מותרת שהרי כותבין
למיהך למנסבא לכל גבר.
רש"י. 10. מתני' דהכל
כשרין לכתוב את הגט.
מוס' הל"ש. 11. ואציג
דמוקין הני תרתי קמייתא
כר"א לא הוה מוקי הך
כר"א. מוס' הל"ש.

בין לרבי יהודה בין לר"ש לא שנא וכו'.¹ ורז יוסף דמסקי צפ'
ככל מערצין² (עירובין דף לו:). דלר"ש לית ליה צריכה גבי
הריני מערז לשכמות של כל השנה כולה רציתי אלך רציתי לא
אלך דמסקי רז יוסף אפוק ולר"ש רצה מצעוד יוס עירובו עירוב
כו'³ רז יוסף יחלק בין צבולה צדעת
עגמו לתולה צדעת אחרים:
התם בדקתני טעמא כו'. דפרק
ככל מערצין (עירובין דף לו:)
מפרש רצא טעמא משום דבעינן
ראשית ששייה ניכרין ונראה דהתם
גרים רצה מדאיירי אצ"י צתריה
ועוד דהתם נמי מסיק טעמא כי
הנא: **רבי אלעזר מבשיר בכולן.**
פירש צקונטרס ובלבד שיניח מקומות
הללו וקשה לר"י דגמרא ספיק רז
כר' אלעזר וקאמר אפי' צטטרות
והאמר רז פפי' כו' אלמא מחזי
כשיקרא ה"ג מחזי כשיקרא וחי לפי
מכשיר ר"א אלא צטופס דשטרות
מה מחזי כשיקרא איכא מאחר
שהניח מקום המלוה והלוה והמעות
ועוד משמע דלא פריך⁴ מדרג פפי'
אלא משום דפסיק כר' אלעזר אצל
אי הוה סבר כרצנן הוה ניחא ליה
ואי שייך צטופס מחזי כשיקרא
אפי' סבר כרצנן תקשי לרז פפי'
ונראה לר"י דר"א מכשיר צטטרות
אפי' תורף⁵ והשתא מיחזי כשיקרא
שכותב פלוני ליה מפלוני ועדיין לא
לוה חוץ מגיטי נשים דפסיל אפילו
טופס מדקתני משום שנאמר וכתב
לה משמע דפסיל צגיטי נשים טפי
מת"ק וא"ת ומנא ליה לגמרא דר"א
מכשיר צטטרות אפי' תורף דפריך
מדרג פפי' דלמא צטופס דשטרות
דווקא מכשיר וי"ל דאם איתא דלא
מכשיר אלא צטופס היה לו לקצוע
דצרי ר"א אחר ת"ק והיה לו לקצר
ולשנות ר' אלעזר פוסל צגיטי נשים
ור' יהודה פוסל ככולן וגם היה ראוי
לשנות צסדר זה שכל אחד מממיר
משלפניו אצל אי רבי אלעזר אלא
לכאשרי צטטרות אפי' תורף ניחא
דמנא דצרי רבי יהודה קודם משום
דקאי אה"ק דאיירי צטופס ור"א
צטטרות מכשיר טפי מנתא קמא
וצגיטין פסיל טפי: **חוץ מגיטי נשים.** ואין לומר צשחרורי
צדים נמי פסיל⁶ דאם כן צפ"ק (לעיל טו.) גבי שלשה צדים ששוו
גיטי נשים צשחרורי צדים ליתני וכדצרי ר"א צצרבע דקתני
וכדצרי ר"מ צצרבע⁷: **וצצריך שיניח מקום הרי את מותרת לכל
אדם.** ככל דוכתי משמע שכותבין לשון זה צגט וצפ' צתרא
(לקמן פה.) נמי⁸ תניא גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם והנהיג
ר"ת לכתוב לשון זה צגט אצל' צטופסי גיטין⁹ לא היה כמות ומ"מ
אין להוציא לעו על גיטין הראשונים¹⁰ שהרי מאריבין לכתוב כמה
לשונות צגט¹¹ דחשיב כמו הרי את מותרת לכל אדם: **אבר' סיפא**
דקתני שאין קיום הגט אלא בחותמיו אימא ר"מ היא. תימה
דצוקף פרק שני לעיל (דף כג.) מוקי לה ר' זיקא אר"ר יוחנן¹²
כר"מ ופריך עלה מההיא דמחוזר דאמר רבה בר בר חנה אר"ר
יוחנן ר"א היא דחק לשנוי אמוראי נינהו אליבא דר' יוחנן ומאי
קושיא הא משמע הכא דאע"ג דמוקמינן ההיא דמחוזר כר"א מ"מ
מוקמינן שפיר ההיא דהכל כשרים כר"מ ואור"י דאע"פ שעושה
כריכותא צוה מ"מ מיסתבר דאיתא כחד תנא אצל הך דפירקין
ודאי ר' יוחנן מוקי לה כר"מ משום טעמא דמסקי מדסיפא ר"א
רישא לאו ר"א¹³ דמטעם זה קאמר ר' יוחנן צפרק ד' אחין (ביבמות דף
ס.) אחיות איני יודע מי שנאן¹⁴ ועוד דבתרתי קמייתא דמתניין
צחדא פירקא איכא קפידא טפי לאוקמיניהו כחד תנא:
מפני התקנה מאי מפני התקנה. מקום הזמן דמנא צרישא דקצע
צגמרא אחר כך היינו משום דאיתא לפרושי מפני התקנה
אליבא דמאן דמוקי לה כר"א דאין פירושו כמו למאן דמוקי לה כר"מ:
קא

לא רצה האב אינה מקודשת אמר ליה בין
לר' יהודה בין לר"ש לא שנא תולה ברעת
עצמו ולא שנא תולה ברעת אחרים אית
להו ברירה והתם בדקתני טעמא⁶ אמרו לו
לר"מ אי אתה מודה שמא יבקע הגזר ונמצא
זה שותה טבלים למפרע אמר להם לכשיבוע:
ביתני'⁷ הכותב טופסי גיטין צריך שיניח
מקום האיש ומקום האשה ומקום הזמן שטרי
מלוה צריך שיניח מקום המלוה מקום הלוה
מקום המעות מקום הלוואה שטרי מקח צריך
שיניח מקום הלוקח ומקום המוכר מקום
המעות מקום השדה ומקום הזמן מפני
התקנה ר' יהודה פוסל בכולן ר' אלעזר
מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים שנאמר
וכתב לה⁸ לשמה: **גמ' אמר רב יהודה**
אמר שמואל⁹ צריך שיניח אף מקום הרי
את מותרת לכל אדם ור' אלעזר היא
האמר עדי מסירה כרתו ובעינן כתיבה
לשמה וצריכא דאי אשמעינן הך קמייתא
בהיא הוא דאיכא לאוקמה כר"א דקתני אין
כותבין וקתני כתבו אבל סיפא דקתני שאין
קיום הגט אלא בחותמיו אימא ור"מ היא
דאמר עדי חתימה כרתו ואי אשמעי' בההיא
ההיא נמי איכא לאוקמה כר"א אבל הא
אימא מדסיפא ר"א הוי רישא לאו ר"א
צריכא: מפני התקנה: מאי תקנה אמר ר'
יונתן מפני תקנת סופר ור"א היא דאמר
עדי מסירה כרתו וברין הוא דאפי' טופס
גמ' לא לכתוב ומושום תקנת סופרים שרו
רבנן ר' יהודה פוסל בכולן גזר טופס אטו
תורף גזר שטרות אטו גיטין ור"א מבשיר
בכולן חוץ מגיטי נשים טופס אטו תורף
גזר שטרות אטו גיטין לא גזר: שנאמר וכתב
אלא אימא משום שנאמר וכתב לה לשמה
קשיא

שאין קיום הגט אלא בחותמיו: אימא ר' מאיר היא. ואינו צריך
לשייר מקום התורף ואשמעינן שמואל לריך ורבי אלעזר היא. וסיפא
דקתני שאין קיום הגט אלא בחותמיו לאו לאכשורי תורף דחרש
שוער וקטן דשלא לשמה קאי אלא אמליעתא קאי האשה כותבת את
גיטה לשמה והאיש שוצרו שאין קיום הגט אלא במסירתו ולא בחתימתו.
והא דנקט חותמיו משום דרוב עדי מסירה הם החתומים צו¹⁰ ורז
גיטין חתומים הם אפי' לר"א מפני תיקון העולם: איכא לאוקמה
כו' אלעזר. ולא קשיא מידי כדפרישתי: אצל הא מדסיפא. פליג ר'
אלעזר ארישא דקתני רבי אלעזר מכשיר ככולן חוץ מגיטי נשים
ורישא מכשיר אף צגיטי נשים: אימא רישא לאו רבי אלעזר היא.
ואי' לשייר מקום הרי את מותרת אלא מקום השמות לצדן משום
קטטה כדלקמנין: קמ"ל שמואל דרישא נמי כר"א ותרי תנאי ואליצא
דר' אלעזר כדלקמניה: מפני קנס סופר. התירו לכתוב טופס שלא
לשמה: ור"א היא. הא דקתני מפני התקנה התירו לכתוב טופס
הא לאו הכי הוה אסיר רבי אלעזר היא דצעי לשמה כתיבה
מדאורייתא: לא נפסדו דלמא אחי למכתב תורף אלא משום תקנת
סופר שיהו מומונין לו שרו ליה ובלבד שישייר תורף לכתוב לשמה
ותורף דשאר שטרות נמי גזר משום תורף דגיטין: ורבי יהודה כו'.
וגזר שטרות אפי' טופס אטו גיטין: שטרות אטו גיטין. צטופס לא
גזר דגזירה לגזירה היא: והא כי כסיב לה אסורף כסיב דצקרא
כריתות כתיב דהיינו תורף והכי יליף ר"א מניה למיסר טופס:
אלא. לא תימא שנאמר דמשמע מניה יליף אלא משום כלומר משום
שנאמר צתורף וכתב לה לשמה גזרינן טופס אטו תורף דאורייתא:
קשיא

קא